

دانشگاه سوادکوه
دانشکده معماری و هنر

گروه آموزشی پژوهش هنر

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته پژوهش هنر

عنوان:

نقش مخاطب در شکل‌گیری اثر هنری در مدرنیسم و پست‌مدرنیسم

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر عباس اکبری

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر امیرحسین چیت‌سازیان

دانشجو:

نعمت باقری فرد

بهمن ۹۱

واژه‌های کلیدی:

هنر مدرن، هنر پسامدرن، هنرمند محوری، مخاطب محوری، دیگری

چکیده:

این نگارش و پژوهش، به ابعاد تازه‌ای از مفهوم مخاطب نظر دارد. تلاش برای رفع کاستی‌های موجود، در تعریف رایج از مخاطب- که ریشه در بدینی مدرنیسم اولیه از فرهنگ توده‌ای داشت- به مرور، فضا را برای طرح جدی موضوع مخاطب باز کرد. در هنرهای تجسمی، این رویکرد، خاستگاه تازه‌ای از هنرها شد که تلویحا، مخاطب را نه محصول و نتیجه‌ی اثر هنری، بلکه سرچشمه و منشاء آن می‌انگارند. براین اساس، ضمن بررسی جایگاه مخاطب در دو رویکرد مدرنیسم و پست‌مدرنیسم، عوامل تاثیرگذار در جایگزینی عصر مخاطب محوری به جای عصر هنرمند محوری، مورد تحلیل قرار گرفت. فرضیه‌ی اصلی که پژوهش‌های موجود در این تحقیق توسعه‌ای، با شیوه‌ی گردآوری اسنادی و کتابخانه‌ای، توأم با روش تحقیق تحلیلی-تأویلی، حول محور آن شکل یافته، براین نکته تأکید دارد که علی‌رغم باور تاریخی در هنر، نحوه‌ی شکل‌گیری اثر هنری، ریشه در افق خواست و انتظار مخاطب دارد نه نیت هنرمند.

در زمانه‌ی حاضر- عصری که با نام پست‌مدرن از آن یاد می‌شود- معنا و کارایی هنر، ابعاد تازه‌ای به خود دیده‌است؛ برقراری ارتباط با مخاطب- از حیث چپستی و چگونگی‌اش- یکی از دغدغه‌های شایع در هنر معاصر به شمار می‌رود. تا حدی که نقش تاثیرگذار مخاطب در شکل‌یابی اثر هنری، این مجال را به ما می‌دهد که هنر معاصر را مخاطب‌گراتر از رویکردهای پیشین، ارزیابی کنیم. رویکردی که شکل سالبه‌ی آن از مدرنیسم آغاز شد؛ هرچه مدرنیسم، بر نخبه‌گرایی و نبوغ هنرمند، تأکید و از صنعت فرهنگ عامه‌ی مردم پرهیز می‌نمود، در عوض پست‌مدرنیسم، برگ برنده‌ی هنر خود را به مخاطب می‌دهد. هنر امروز همسو با اندیشه‌های معاصر، گرایشی بنیادین به مقوله‌ی دیگری (مخاطب)، پیدا کرده است. هنر، پنجره‌ای به سمت دیگری است و به نظر می‌رسد هنر امروز، به شکلی خودآگاه، در پی گشایش آن، به روی اکثریت برآمده است؛ پنجره‌ای که در طول تاریخ، به سمت و سوی مخاطبانی ویژه باز می‌شد.